

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№4

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2025

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 591 sahifa.

E'lon qilishga 2025-yil 7-aprelda ruxsat etildi.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoira Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongirاتبay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Viktorovna, Candidate of Economic Sciences (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi 336/3-
sonli qarori bilan ro'yxatdan
o'tkazilgan.

MUNDARIJA

Цифровизация социально-трудовых отношений: вызовы и перспективы для работников	18
Абдумухтаров Анваржон Акрамжонович	
O'zbekistonda faoliyat ko'rsatayotgan soliq to'lovchi yuridik shaxslarning iqtisodiy faoliyatini rag'batlantirish masalalari.....	26
To'xtaboyev Nuriddin Isomiddin o'g'li	
Ecotourism in Protected Areas: A Literature Review.....	32
Ismoilova Maftuna Mamat qizi	
Iqtisodiyotning innovatsion rivojlanishi sharoitida xizmatlar sohasini rivojlantirishning hududiy xususiyatlari.....	38
Primova Shaxlo Jumayevna	
Statistik baholash va ekonometrik modellashtirish orqali biznes rivojlanish tendensiyalarini samaradorligini baholash.....	43
Xabibullayev Ibrohim, Saidova Marhabo Xabibullo qizi	
Tijorat banklarida xususiy kapital hisobi va auditini takomillashtirish	52
Qodirova Zilola Maxmud qizi	
Qo'shilgan qiymat solig'i ma'muriyatchiligining ilg'or xorij tajribasi.....	57
Erkayev Nodir Xudayberdiyevich	
O'zbekistonda yashil iqtisodiyotni joriy etish holati va asosiy yo'nalishlari.....	71
Madraximova Zulfiya Nurmatovna, Ishankulova Komila Kurbanovna, Ortiqboeva Aziza Xolmurza qizi, Omonkulova Ro'zigul Akmaljon qizi	
Challenges and opportunities in implementing green economy indicators in uzbekistan's industrial sector under the fourth industrial revolution.....	76
Shodmonov Ruslan Golib ugli, Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich	
Rivojlangan mamlakatlarga ishchi kuchi oqimi va O'zbekiston mehnat bozoridagi o'zgarishlar.....	89
Tilabova Kumush Farhod qizi	
Mamlakatda "yashil" iqtisodiyotni rivojlantirishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirish	95
Yuldashboyev Azizulloh Bunyodbek o'g'li, Matkarimov Inomjon Baxtiyorovich	
"Ta'lim muassasalarida moliyaviy resurslarni samarali rejalashtirish va boshqarish"	101
Bauyetdinov M.J., Medetbayeva D.T.	
Enhancing utilization and minimization of renewable energy systems in uzbekistan	105
To'irova Hamida Umedovna	
Tijorat banklari daromadini oshirishda aholining savodxonligi va xulq atvorining roli	114
Shakhlo Davirova	
2020–2024-yillarda o'zbekistondagi iqtisodiy o'sish dinamikasi	120
Akbarov Nodir, Ibodullayev Navro'zbek	
O'zbekistonda xalqaro moliyaviy institutlarning yashil moliyalashtirish jarayonidagi roli va strategik yo'nalishlari	125
Gulmira Axmadjonova Xabibulla qizi	
Sug'urta tizimiga raqamli texnologiyalarning ta'siri	133
Uzaqova Kamola Bexzodovna, Yahyoyev Bahriddinxon Bahroil o'g'li	
Improving payment services practices in commercial banks: strategies for efficiency and security.....	138
Mamayusuf Abdusamatov	
Jahon moliya tizimi: asosiy tendensiyalar va rivojlanishning innovasion yo'nalishlari	143
Ataniyazov Jasurbek Xamidovich	
Повышение конкурентоспособности экологического туризма Узбекистана путём развития всесезонных горных туристических центров.....	150
Ахмедходжаев Равшан Темурович	
Xo'jalik yurituvchi subyektlar tashqi iqtisodiy faoliyatida valyuta operatsiyalarini takomillashtirish	157
Safarov Alisher Ibrohim o'g'li	

Oliy ta'lim tizimini miqdoriy va sifat ko'rsatkichlari asosida baholashning kompleks metodologiyasi.....	163
Hakimova Mushtariybonu Hamid qizi, Bozorova Muazzam Hamid qizi	
Ko'chmas mulkni boshqarish samaradorligini baholashning uslubiy yondashuvlari	167
Mirdjalilova Dildora Shuxratovna	
Xizmatlar sohasini rivojlantirishda kichik biznesning ahamiyati va uning innovatsion rivojlantirishdagi muhim xususiyatlari	173
Ulasova Oygul Baxtiyorovna	
Результаты долгосрочного прогнозирования и стратегического анализа эффективной организации современного управления жилищным фондом.....	178
Бердиева Дилфуза Ахатовна	
Improving long-term assets accounting and auditing	184
Gulboy Yusupov	
Davlat budjeti va xususiy sektor ishtirokida oliy ta'limni moliyalashtirishning optimal modeli.....	189
Bozorov Alisher Ro'zimurodovich	
Xufyona iqtisodiyotni qisqartirishda soliq islohotlari va raqamli texnologiyalar: O'zbekiston tajribasi va xalqaro yondashuvlar.....	193
Choriev Makhmayokub, Karimov Mamurbek, Xamrayev Olimjon, Urazov Mansur	
Bank aksiyalarining bozordagi narx dinamikasi va unga ta'sir etuvchi omillar	200
Nomozov Samandar Shuxrat o'g'li	
Sanoatda rivojlanish kafolati: moliyaviy boshqaruvni raqamli transformatsiya orqali avtomatlashtirish.....	206
To'qlijev Abdirauf Bahodir o'g'li	
Inson kapitalini rivojlantirishning jamiyat farovonligi, aholi daromadlariga ta'siri.....	214
Bozorova Saxobat Abdujapparovna	
Анализ конкурентной среды: методология, примеры и этапы процесса.....	219
Садикова Раъно Абдуллаевна	
Tijorat banklarida muammoli kreditlarning nazariy asoslari va ular bilan ishlash mexanizmining zaruriyati	225
Salixova G.J	
Iqtisodiyotda energiya xavfsizligiga erishishning xorij tajribasi.....	230
Samandarov Og'abek Alisher o'g'li	
Measuring methodologies of influence of the esg factors	235
Tolipova Feruza Alisherovna	
Совершенствование налогового администрирования в условиях экологически устойчивого развития.....	240
Омонов Отажон Журакулович	
Moliyaviy vositalar asosida erkin iqtisodiy zonalarni rivojlantirish strategiyasini takomillashtirish	249
Quziev Ravshan Ramazanovich	
Методологические аспекты внедрения управленческого учета в университетах Узбекистана.....	253
Каршиева Мохинур Олим кизи	
Budjet tashkilotlarida tovar-moddiy zaxiralar hisobini takomillashtirish (tibbiyot muassasalari misolida)	257
Tulyaganov Abdumalik Abdiraximovich	
Умные города как фактор экономического развития.....	261
Нозима Кахрамоновна Хакбердиева	
Перспективы зеленого фактора экономического роста в Республики Узбекистан.....	266
Исламова Насиба Улугбек кизи, Абдурашидов Отабек Улугбекович, Мамасалиева Мукаддас Ибадуллаевна	
Qurilish korxonalarida sifat menejmentini joriy qilish mexanizmlarini takomillashtirish	270
Ergashev O'tkir, Saidov Mash'al Samadovich	
Xorazm viloyatida eksportni rivojlantirish uchun potensial imkoniyatlar va ularni baholash.....	275
Fozil Xolmurotov	
Maishiy xizmatlar sohasini davlat tomonidan tartibga solishning nazariy jihatlarini.....	282
Quliyev Begimqul Melikovich	

O'zbekiston hududlarida chakana kreditlashning o'sishi.....	289
Eshqobulova Charos O'roq qizi	
Empowering uzbekistan's grain enterprises: innovative strategies for sustainable growth and operational efficiency.....	292
Kurbanova Dildora Abdurakhmanovna	
Kapital investitsiyalarga doir axborotlarni xususiy kapital to'g'risidagi hisobotda aks ettirish uslubiyatini takomillashtirish	298
Boronov Bobur Farxodovich, Muxammadiev Zarrux Umarovich	
To'qimachilik korxonalarining yashil iqtisodiyotga o'tishi va yengil sanoat korxonalarini muqobil energiyadan samarali foydalanish yo'llari	303
Xolbekova Feruzaxon Rasulovna, Jalolova Aziza Jalol qizi	
Research on the effects of interest rate, inflation rate and gross domestic product (GDP) on the level of foreign direct investment (FDI) inflows (evidence from Uzbekistan).....	307
Azimov Shakhzod	
Organik mahsulotlar eksportini rag'batlantirishda maqsadli bozorlarga yo'naltirilgan marketing strategiyalari.....	314
Xidirov Shohrux Bobir o'g'li	
Korxona iqtisodini barqarorligini ta'minlash masalalari.....	319
Abdullayev Maqsud Abdumaxmudovich	
Внедрение инновационных методов управления человеческих ресурсов в строительных компаниях.....	323
Джураева Гузаль Шавкатовна	
Sug'urta zararlarini baholashda sun'iy intellektni qo'llash istiqbollari	328
Shoraximova Zilola Nasirdjonovna	
O'zbekiston Respublikasi mahalliy budjet tizimini moliyalashtirish masalalari	332
Qo'ldoshev Diyor O'rol o'g'li	
Raqamli texnologiyalar asosida raqamli ekotizimlar va ularning biznes-jarayonlarga ta'sirini aniqlashga ilmiy qarashlar tahlili	336
Suvanova Dilnoza Dilmurod qizi	
Innovatsion salohiyatni oshirish asosida qurilish materiallari sanoati korxonalarining boshqaruv mexanizmlarini takomillashtirish	342
Xaydarova E'zoza Shukurullayevna	
Aholi turmush darajasini dinamik kontekstli normallashtirish va moslashuvchan vaznlar usuli orqali baholash	352
Xolto'rayev Islom Ilhomovich, Ollokulova Feruza Mansurovna	
O'zbekiston Respublikasida xufiyona iqtisodiyotini qisqartirish va mamlakat rivojlanishiga uning ta'siri.....	358
Baxtiyorov Sherali Muzaffarovich	
Qayta tiklanuvchi energiya manbalari qurilmalarini aholi tomonidan xarid qilish va kompensatsiya ajratish jarayonlarini raqamlashtirish hamda tizimlar integratsiyasi istiqbollari.....	362
Ochilov Abdujabbor Akramovich	
O'zbekistonda kambag'allikni qisqartirish va aholi farovonligini oshirishda chet el tajribasining afzalliklari.....	369
Raxmatullayeva Shaxnoza Xamidovna, Akbarova Iroda Samatovna	
Qurilishda loyiha boshqaruvi konsepsiyasining mazmuni	375
Pulatov Shaxron Axmedovich	
Loyiha budjeti va uning ijrosini ta'minlash masalalari.....	379
Murodova Mohigul Chori qizi, Xamidov Odil Davurovich	
Qishloq xo'jaligidagi chorvachilik tarmog'ining iqtisodiy faoliyatini o'rta muddatli statistik prognozlarini tuzish (Andijon viloyati misolida).....	390
Iskandarov Davlatbek Xursanbekovich, Urishev Baxtiyor Abdusamatovich, Muydinov Xusniddin Nuriddin o'g'li	
Innovatsion faoliyatning iqtisodiy samaradorligini baholash va rivojlantirish yo'llari.....	397
Qurbonov Tolmasjon Namoz o'g'li, Shodiyev Fazliddin Qalandar o'g'li, Holmirzayeva Gulruh Akbarovna	
Fond bozorida kompaniyaning investitsion jozibadorligini baholash uslubiyoti	403
Yulduz Usmanova	
Jahon bozoriga kirishda elektron bozorlarning ahamiyati	411
Hamroyeva Umida	

Comparative statistical analysis of foreign trade indicators of the Republic of Uzbekistan	415
Abdualilova Bibisora Bakhodir kizi	
Yaxshi korporativ boshqaruv orqali aksiyadorlik jamiyatlarining kapital qiymatini oshirish: metodologik yondashuv.....	423
Urinov Bobur Nasilloevich	
JAS – barqaror qishloq xo'jaligini rivojlantirishning yapon modeli vositasi	423
Baynazarov Elmurod Erkinovich	
Xususiy banklarning depozit operatsiyalarini mustahkamlash yo'llari	435
Olimov Abror Axadjon o'g'li	
The impact of digital financial technologies on the financial system.....	439
Yahyoyev Bahriddinxon Bahroil o'g'li, Pardayev Olim Mamayunosovich	
Korxona eksport salohiyatini oshirishning "yashil" marketing mexanizmi	443
To'rayev Shohrux Halimovich	
O'zbekistonda ichki turizmni rivojlantirishda turistik oqim mavsumiyligini boshqarish yo'llari	448
Fayazov Muxiddin Sobirovich	
Sanoat korxonalarida qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan foydalanish bo'yicha xalqaro tendensiyalar	453
Bobobekov Ergash Abdumalikovich	
Ayollar tadbirkorligining tarixi: O'zbekiston va dunyo bo'yicha rivojlanishi.....	459
Burxanova Sabo Tulanovna	
Qimmatli qog'ozlar bozorida investorlar risklarini pasaytirishni takomillashtirish yo'llari.....	466
Xalilov Umid Ishtemirovich	
Korxona moliyaviy ko'rsatkichlari tahliliga fundamental yondashuv.....	470
Dilshodjon O'rinov, Sanobar Ismoilova	
Iqtisodiy o'zgarishlar davrida korxonalar moliyaviy barqarorligining ta'minlanishi omil va mezonlari	475
Xolbekova Dilobarxon Rasuljon qizi	
Cash accounting as a tool of financial discipline and transparency in the public sector	481
Marqaboyev Sardorbek Abdusalomovich, Annayev Abdurasul Abdurashidovich	
Пути совершенствования практике финансирования социального предпринимательства.....	486
И.Ж.Исаков	
O'zbekistonda an'anaviy resurslar va qayta ishlanadigan energiya manbalarini rivojlantirish imkoniyatlaridan unumli foydalanish	490
Normurodov Xusan Eshmaxmatovich, Kaxramanova Sevdal Shamsiddin qizi	
Ijtimoiy salohiyat – hududiy iqtisodiyotni rivojlantirishning boshqaruv obyekti sifatida.....	497
Erkayeva Gulbahor Panjiyevna, Zoirov G'olibjon Toshtemir o'g'li	
Xorazm oziq-ovqat bozorida mahsulotlarning raqobatbardoshligini oshirishda marketing faoliyatlarini baholash usullari	503
Abdikarimova Zilola Baxramovna	
Переход к зелёной энергетике узбекистана как возможность достижения устойчивого экономического роста	508
Бай Жин Хуан (Bai Jin xuan)	
Изучение условий финансирования проектов международными банками развития	513
Жалилова Барнохон Суръатжоновна	
O'zbekiston respublikasi budjet jarayonida budjetlarning ochiqqligi va jamoatchilik ishtirokini oshirish.....	517
Shodmonqulov Temurbek Ulug'bek o'g'li	
Chiqib ketayotgan aktivlarni hisobga olish va baholash masalalari	522
Kuziyeva Dinora Bahodirovna	
Asosiy kapitalga investitsiyalarning iqtisodiy o'sishga ta'siri.....	528
Qo'shbaqov Aybek Shovqiyevich	
Changes in employee benefits and human resource management in accounting system of the Republic of Uzbekistan	535
Ravshanbekov Lazizbek Tolibjon o'g'li, Toshpulatova Munisabonu	

Iqtisodiyot tarmoqlarida suv iste'molini boshqaruvining raqamlashtirish tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirish istiqbollari.....	541
Karimov Anvarjon Muqumjonovich	
Теоретические аспекты налогообложения доходов физических лиц на основе всеобщего декларирования	547
Усманова Мухлиса Сагдуллаевна	
Bank tizimini raqamlashtirish va uning bank barqarorligiga ta'siri.....	555
Sayfullayev Jamshidjon Xabibjanovich	
Kambag'allikni qisqartirish va aholi bandligini ta'minlashda tadbirkorlik faoliyatining o'rni	560
Saparov Ismat Chorshanbiyevich	
Innovatsion korxonalarda xarajatlar hisobining zamonaviy usullari	565
Turayev Og'abek Kaxramonovich, Ochilov Shavkat Toshmamatovich	
Дополнительные услуги в индустрии гостеприимства как эффективный инструмент продвижения бренда предприятия	570
А.И. Лесников, Д.В. Мамаева	
Преимущества и вызовы перехода на зелёную экономику	580
Умарова Гузал Гайратовна, Лапасова Камола Фарход кизи	
Yashil iqtisodiyot sharoitida hududlarda ishlab chiqarish korxonalarining iqtisodiy samaradorligini oshirish	586
Ibrogimov Sherzodbek Xalimjon o'g'li, Djurayeva MaxliyoXon Xayrullayevna	

YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA HUDUDLARDA ISHLAB CHIQUARISH KORXONALARINING IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH

Ibrogimov Sherzodbek Xalimjon o'g'li

University of Business and Science universiteti
“Yashil iqtisodiyot” kafedrası mudiri
ORCID: 0009-0000-2604-8422

Djurayeva Maxliyoxon Xayrullayevna

University of Business and Science universiteti magistranti

Annotatsiya: Mazkur maqolada yashil iqtisodiyot sharoitida ishlab chiqarish korxonalarining iqtisodiy samaradorligini oshirish masalalari yoritilgan. Unda ekologik talablarni inobatga olgan holda ishlab chiqarish jarayonlarini modernizatsiya qilish, resurslardan samarali foydalanish va innovatsion yondashuvlar orqali korxonalarning raqobatbardoshligini ta'minlash yo'llari ko'rib chiqilgan. Tadqiqot hududiy rivojlanish nuqtai nazaridan olib borilgan bo'lib, yashil iqtisodiyot prinsiplari asosida barqaror ishlab chiqarishni tashkil etish imkoniyatlariga e'tibor qaratilgan.

Kalit so'zlar: yashil iqtisodiyot, iqtisodiy samaradorlik, ishlab chiqarish korxonalari, hududiy rivojlanish, ekologik barqarorlik.

Abstract: This article explores the issues of improving the economic efficiency of manufacturing enterprises under the conditions of the green economy. It emphasizes the modernization of production processes in compliance with environmental standards, efficient use of resources, and the implementation of innovative approaches to ensure competitiveness. The study is conducted from the perspective of regional development, focusing on the opportunities for establishing sustainable production based on the principles of the green economy.

Key words: green economy, economic efficiency, manufacturing enterprises, regional development, environmental sustainability.

Аннотация: В данной статье рассматриваются вопросы повышения экономической эффективности производственных предприятий в условиях зеленой экономики. Особое внимание уделено модернизации производственных процессов с учетом экологических требований, эффективному использованию ресурсов и внедрению инновационных подходов для обеспечения конкурентоспособности предприятий. Исследование проводилось с точки зрения регионального развития и акцентировано на возможностях организации устойчивого производства на основе принципов зеленой экономики.

Ключевые слова: зелёная экономика, экономическая эффективность, производственные предприятия, региональное развитие, экологическая устойчивость.

KIRISH

So'nggi yillarda global miqyosda ekologik muammolarning keskinlashuvi va tabiiy resurslardan foydalanish intensivligining ortib borishi yashil iqtisodiyot tamoyillariga asoslangan rivojlanish modeliga o'tish zaruratini keskin oshirmoqda. Ayniqsa, ishlab chiqarish tarmoqlarida ekologik xavfsizlik, resurslardan samarali foydalanish va energiya tejamkorligini ta'minlash bugungi kundagi eng dolzarb masalalardan biriga aylangan. Yashil iqtisodiyot sharoitida ishlab chiqarish korxonalarining iqtisodiy samaradorligini oshirish nafaqat iqtisodiy barqarorlikni ta'minlaydi, balki ekologik va ijtimoiy muammolarning yechimini topishda muhim omil bo'lib xizmat qiladi.

Hududiy rivojlanish sharoitida ishlab chiqarish korxonalarining faoliyati muayyan ekologik va iqtisodiy omillar bilan chambarchas bog'liq bo'lib, yashil texnologiyalarni joriy etish bu omillarning salbiy ta'sirini kamaytirishga hamda barqaror rivojlanishni ta'minlashga xizmat qiladi. Aynan shu sababli mazkur mavzuni o'rganish nafaqat nazariy, balki amaliy jihatdan ham dolzarb ahamiyat kasb etadi.

Tadqiqot obyekti: Yashil iqtisodiyot sharoitida faoliyat yuritayotgan hududiy ishlab chiqarish korxonalari.

Tadqiqot predmeti: Ishlab chiqarish korxonalarining iqtisodiy samaradorligiga yashil iqtisodiyot omillarining ta'siri.

Tadqiqot maqsadi: Yashil iqtisodiyot sharoitida hududiy ishlab chiqarish korxonalarining iqtisodiy samaradorligini oshirish yo'llarini aniqlash va asoslash.

Tadqiqot vazifalari:

Yashil iqtisodiyot konsepsiyasining nazariy asoslarini o'rganish;

Hududiy ishlab chiqarish korxonalarining amaldagi holatini tahlil qilish;

Yashil texnologiyalarni joriy etishning iqtisodiy samaradorlikka ta'sirini baholash;

Korxonalar faoliyatini ekologik-innovatsion yondashuvlar asosida takomillashtirish bo'yicha amaliy takliflar ishlab chiqish.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Yashil iqtisodiyot konsepsiyasi global miqyosda ekologik muammolar, resurs tanqisligi va iqlim o'zgarishlari tufayli tobora dolzarb bo'lib bormoqda. Xalqaro tashkilotlar, xususan Birlashgan Millatlar Tashkilotining Atrof-muhit bo'yicha dasturi (UNEP) tomonidan ishlab chiqilgan "Green Economy Report" da yashil iqtisodiyot atamasi tabiatga zarar yetkazmasdan iqtisodiy o'sish va ijtimoiy farovonlikka erishish vositasi sifatida talqin etiladi [1]. Mazkur hisobotda ishlab chiqarish tarmoqlarida uglerod emissiyasini kamaytirish, resurslardan samarali foydalanish hamda qayta tiklanuvchi energiya manbalariga o'tish muhim vazifa sifatida qayd etilgan.

Pearce, Markandya va Barbier (1989) o'zlarining "Blueprint for a Green Economy" asarida yashil iqtisodiyotni iqtisodiy faoliyatda ekologik muhit holatini hisobga olgan holda rivojlanishni ta'minlovchi konsepsiya sifatida ko'rsatganlar. Ular "ekologik xarajatlar"ni iqtisodiy hisob-kitoblarga kiritishni taklif etgan holda, bu orqali ishlab chiqarish samaradorligini aniq baholash mumkinligini ta'kidlaydilar [2]. Bu yondashuv yashil iqtisodiyot konsepsiyasining iqtisodiy tahlil vositalariga integratsiyasini boshlab bergan muhim nazariy asosdir.

Keyingi tadqiqotlar, xususan Barbierning 2010-yilda chop etilgan "A Global Green New Deal" asarida yashil iqtisodiyot ijtimoiy adolat va global barqarorlik tamoyillari bilan bog'langan holda ko'rib chiqilgan. Unda kam uglerodli ishlab chiqarishni rivojlantirish orqali ishsizlikni kamaytirish va iqtisodiy tenglikni oshirish imkoniyatlari ko'rsatib berilgan [3].

Mahalliy olimlarimiz ham yashil iqtisodiyotning nazariy va amaliy asoslarini o'rganish yo'nalishida muhim ishlarni amalga oshirgan. R.S. Qosimov yashil iqtisodiyotga o'tish jarayonining huquqiy va tashkiliy mexanizmlarini tahlil qilgan. U O'zbekistonda davlat siyosatining ekologik barqarorlikka yo'naltirilayotganligini qayd etgan holda, bu o'zgarishlarning ishlab chiqarish sohasida qanday aks etayotganini ham yoritib bergan [4].

A.X. Abdurahmonov va B.M. Toshqulovlar hududiy iqtisodiyotni rivojlantirishda yashil iqtisodiyot tamoyillarining o'rni va ahamiyatini tahlil qilgan. Ularning tadqiqotlarida ekologik infratuzilma, yashil investitsiyalar va korxonalar o'rtasidagi o'zaro aloqalarning iqtisodiy samaradorlikka ta'siri chuqur yoritilgan [5].

Shuningdek, H.N. Karimov o'z ilmiy ishida ishlab chiqarish korxonalarida ekologik innovatsiyalarni joriy etish va ularning iqtisodiy samaradorlik ko'rsatkichlariga ta'sirini o'rgangan. U samaradorlikni oshirishda energiyani tejovchi texnologiyalar va chiqindilarning qayta ishlanishi orqali erishilgan iqtisodiy foydalarni aniq misollar bilan ko'rsatgan [6].

Shunga qaramay, mavjud tadqiqotlarda ba'zan mavzuning hududiy xususiyatlari yetarli darajada chuqur o'rganilmagan. Aksariyat ishlar umumiy siyosiy yoki texnologik tavsiyalarga yo'naltirilgan bo'lib, aniq ishlab chiqarish tarmoqlari, hududiy farqlar va korxonalar miqyosida iqtisodiy samaradorlikka bevosita ta'sir qiluvchi omillar keng tahlil qilinmagan.

Mazkur maqolaning yangiligi shundaki, u yashil iqtisodiyot konsepsiyasini hududiy ishlab chiqarish korxonalari darajasida tatbiq etish, ularning iqtisodiy samaradorlik ko'rsatkichlarini aniqlash hamda mintaqaviy resurslardan foydalanish, ekologik talablar va innovatsion texnologiyalar integratsiyasini chuqur tahlil qilishga qaratilgan. Shu orqali maqola nazariy yondashuvlarni amaliy jihatlar bilan boyitishga harakat qiladi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqot yashil iqtisodiyot konsepsiyasining hududiy ishlab chiqarish korxonalari faoliyatiga ta'sirini o'rganishga qaratilgan bo'lib, unda nazariy tahlil, statistik ma'lumotlarni qayta ishlash, empirik kuzatuv va iqtisodiy modellashirish usullaridan foydalanilgan. Tadqiqot metodologiyasi ilmiylik, tizimlilik, tahliliy yondashuv va amaliyotga yo'naltirilganlik kabi asosiy prinsiplar asosida shakllantirilgan. Korxona faoliyati yashil iqtisodiyot kontekstida umumiy iqtisodiy, ekologik va ijtimoiy tizimlarning o'zaro bog'liqligida tizimli yondashuv asosida tahlil qilindi. Shu bilan birga, ishlab chiqarish samaradorligiga ta'sir qiluvchi barcha omillar (ekologik, texnologik, iqtisodiy va infratuzilmaviy) kompleks tarzda ko'rib chiqildi. Hududlar o'rtasida yashil iqtisodiyot tamoyillarining joriy etilishi va natijalari taqqoslovchi tahlil orqali solishtirildi hamda farqlar empirik ma'lumotlar asosida aniqlashtirildi. Korxonalar faoliyati bo'yicha yig'ilgan real ma'lumotlar asosida chuqur empirik tahlillar o'tkazildi.

Tadqiqot davomida nazariy tahlil orqali yashil iqtisodiyotning mohiyati, tamoyillari va rivojlanish tendensiyalari ilgari chop etilgan ilmiy adabiyotlar, qonunchilik hujjatlari hamda xalqaro tajriba asosida o'rganildi. Statistik tahlil metodi yordamida O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasi, Ekologiya vazirligi, hududiy hokimiyatlar va korxonalarning ochiq ma'lumotlari asosida iqtisodiy samaradorlik ko'rsatkichlarining dinamikasi o'rganildi. SWOT-tahlil orqali ishlab chiqarish korxonalarining yashil texnologiyalarni joriy etishdagi kuchli va zaif tomonlari, imkoniyatlar va xavf-xatarlar aniqlandi. Korrelatsion-regression tahlil yordamida esa ekologik xarajatlar, energiya sarfi, chiqindi miqdori, mahsulot tannarxi va foyda ko'rsatkichlari o'rtasidagi o'zaro bog'liqlik aniqlab berildi. Bundan tashqari, hududiy ishlab chiqarish korxonalari rahbarlari, iqtisodchilar va ekolog mutaxassislar o'rtasida o'tkazilgan so'rovnomalar orqali ekspert fikrlari asosida amaliy mulohazalar yig'ildi. Trend (kechagi-bugungi-ertangi) tahlil metodi orqali korxonalar samaradorligining vaqt oralig'idagi o'zgarishlari tahlil qilinib, istiqbolli prognozlar ishlab chiqildi.

Tadqiqot obyekti sifatida O'zbekistonning Namangan viloyati hududlarida faoliyat yuritayotgan ishlab chiqarish korxonalari tanlab olindi. Ushbu hududlar turli iqtisodiy va ekologik sharoitlarga ega bo'lib, yashil iqtisodiyot yondashuvlarining joriy etilishi natijasida yuzaga keladigan farqlarni tahlil qilish imkonini beradi. Tadqiqot predmeti sifatida esa korxonalarning iqtisodiy samaradorlik ko'rsatkichlariga yashil iqtisodiyot yondashuvlarining bevosita ta'siri o'rganildi.

Tadqiqot 2018–2023-yillar oralig'idagi statistik va empirik ma'lumotlar asosida olib borildi. Bu davr O'zbekistonda yashil iqtisodiyot bo'yicha davlat siyosatining faollashgan bosqichi sifatida tavsiflanadi. Tadqiqotda foydalanilgan asosiy manbalar qatoriga O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 4-oktabrdagi "2019 – 2030-yillar davrida O'zbekiston Respublikasining "yashil" iqtisodiyotga o'tish strategiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi PQ-4477-son qarori, Davlat statistika qo'mitasining ochiq ma'lumotlari, korxonalarning yillik hisobotlari, ilmiy maqolalar, dissertatsiyalar, monografiyalar, shuningdek BMT, Jahon banki va OECD kabi xalqaro tashkilotlarning hujjatlari, ekspert intervyulari va joylardagi kuzatuvlar kiradi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tadqiqot davomida Namangan viloyatining iqtisodiy rivojlanganligi va sanoat salohiyati yuqori bo'lgan tumanlaridagi ishlab chiqarish korxonalarining faoliyati chuqur o'rganildi. Jumladan, Namangan shahri, To'raqo'rg'on, Chust, Pop va Kosonsoy tumanlaridagi yirik hamda o'rta sanoat korxonalari tahlil qilindi. Tahlil quyidagi yo'nalishlar bo'yicha amalga oshirildi:

2015–2023-yillar davomida yashil texnologiyalarni joriy etgan korxonalar soni 42 % ga oshgani kuzatildi. Ushbu o'sish natijasida sof foyda ham sezilarli darajada ortib, 2023-yilga kelib 2 120 million so'mga yetdi. Foydaning o'sish sur'ati 20,5 % ni tashkil etdi. Bu esa, o'z navbatida, yashil texnologiyalarni joriy etish korxonalar samaradorligi va ularning rentabelligiga ijobiy ta'sir ko'rsatganini tasdiqlaydi. (1-jadval)

1-jadval. Yashil texnologiyalarni joriy etgan korxonalar sonining dinamikasi va foyda ko'rsatkichlari (2015–2023).

Yil	Korxonalar soni	Yashil texnologiyalar joriy etganlar (%)	O'rtacha sof foyda (mln so'm)	Foyda o'sishi (%)
2015	112	10%	850	–
2017	123	16%	1 120	+31.7%
2019	137	24%	1 390	+24.1%
2021	150	33%	1 760	+26.6%
2023	163	42%	2 120	+20.5%

2015–2023-yillar oralig'ida Namangan shahri va Kosonsoy tumanlarida elektr energiyasi hamda tabiiy gaz iste'molining kamayishi kuzatildi. Xususan, umumiy energiya iste'moli ushbu davrda 7–9 % ga qisqargan. Ayniqsa, elektr energiyasi iste'moli 2023-yilga kelib, 2021-yilga nisbatan 7,8 % ga kamaygani aniqlangan. Ushbu holat energiya tejamkorligini ta'minlashda yashil texnologiyalarning samarali rol o'ynayotganini ko'rsatadi.(2-jadval)

2-jadval. Energiya resurslari iste'molining kamayishi (2015–2023) (Namangan shahri va Kosonsoy tumani misolida).

Yil	Elektr energiyasi (ming kVt, Namangan)	Elektr energiyasi (Kosonsoy)	Tabiiy gaz (ming m ³ , Namangan)	Tabiiy gaz (Kosonsoy)
2015	9 230	6 480	6 100	4 700
2017	8 850	6 130	5 740	4 410
2019	8 430	5 850	5 420	4 120
2021	8 100	5 600	5 210	3 920
2023	7 750	5 320	4 980	3 710

Ekologik chiqindilar miqdori ham sezilarli darajada kamaygan. 2015–2023-yillar davomida chiqindilar hajmi **10-15%** ga qisqargan. Namangan, Chust va Pop tumanlarida chiqindilarni kamaytirish, qayta ishlash texnologiyalarining joriy etilishi, ekologik samaradorlikni oshirgan. Bu, shuningdek, yashil iqtisodiyotning asosiy maqsadlariga muvofiq, atrof-muhitni himoya qilish va resurslardan samarali foydalanish borasidagi ijobiy natijadir.(3-jadval)

3-jadval. Ekologik chiqindilar dinamikasi (2015–2023) (Namangan shahri, Chust va Pop tumanlari bo'yicha).

Yil	Namangan (tonna)	Chust (tonna)	Pop (tonna)
2015	1 620	1 020	1 130
2017	1 520	950	1 080
2019	1 410	890	1 020
2021	1 260	840	960
2023	1 100	790	910

Yashil investitsiyalar hajmi 2015-yildan 2023-yilgacha 5,3 milliard so'mdan 22,9 milliard so'mgacha oshdi. Yashil investitsiyalarning ortishi, o'z navbatida, energiyani tejashni ta'minladi va korxonalar samaradorligini oshirdi. 2023-yilda energiya tejamkorligi 11,6 % ni tashkil etdi, bu esa yashil investitsiyalar joriy etilishining iqtisodiy natijalarga sezilarli ta'sir ko'rsatayotganini tasdiqlaydi. Shuningdek, yashil texnologiyalarga kiritilgan investitsiyalar umumiy foydaning 9,1 % ga ta'sir qilgan.(4-jadval)

4-jadval. Yashil investitsiyalar hajmi va iqtisodiy samaradorlik (2015–2023).

Yil	Investitsiyalar hajmi (mlrd so'm)	Yillik energiya tejami (%)	Sof foydaga qo'shilgan ta'siri (%)
2015	5.3	2.1%	+1.8%
2017	8.1	4.3%	+3.5%
2019	12.6	6.9%	+5.2%
2021	17.2	9.5%	+7.3%
2023	22.9	11.6%	+9.1%

Umumiy iqtisodiy va ekologik samaradorlik nuqtayi nazaridan tahlil shuni ko'rsatmoqdaki, yashil iqtisodiyotning integratsiyasi natijasida barcha asosiy ko'rsatkichlar – korxonalar iqtisodiy samaradorligi, energiya iste'moli, chiqindilar miqdori va yashil investitsiyalar hajmi – ijobiy tendensiyanı namoyon qilmoqda. Bu holat yashil iqtisodiyotning nafaqat ekologik, balki iqtisodiy manfaatlarni ham yuzaga chiqarayotganini yaqqol ko'rsatadi. Boshqacha aytganda, yashil texnologiyalarni joriy etish iqtisodiy samaradorlikni oshirish bilan birga, atrof-muhitni himoya qilishga ham samarali xizmat qilmoqda.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Yashil iqtisodiyot tamoyillarini joriy etish Namangan viloyatidagi ishlab chiqarish korxonalarining iqtisodiy samaradorligini oshirishda muhim omil bo'lib xizmat qilmoqda. Korxonalar faoliyatida ekologik toza texnologiyalarni qo'llash ularning rentabelligi va barqaror rivojlanishiga olib kelmoqda. Energiya resurslaridan foydalanish samaradorligi oshgan bo'lib, bu holat xarajatlarni kamaytirish va resurslarni tejash imkonini bermoqda. 2015–2023-yillar oralig'ida elektr va gaz sarfining kamaygani korxonalar tomonidan energiya tejankor texnologiyalarning faol qo'llanilayotganidan dalolat beradi. Ekologik chiqindilar miqdorining qisqarishi esa ishlab chiqarishda atrof-muhitga nisbatan yondashuvning o'zgarganini, ekologik xavfsizlik choralari esa aniq natija berayotganini ko'rsatadi. Shu bilan birga, yashil investitsiyalar hajmining ortishi korxonalar iqtisodiy samaradorligiga bevosita ijobiy ta'sir ko'rsatgan. Bunday investitsiyalar, asosan, qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan foydalanish, chiqindilarni qayta ishlash va resurslardan samarali foydalanish sohasini qamrab olgan. Yuqoridagi xulosalarga asoslanib, quyidagi amaliy tavsiyalar ilgari suriladi: hududiy ishlab chiqarish korxonalarida yashil sertifikatlash tizimini joriy etish zarur. Bu nafaqat ekologik xavfsizlikni ta'minlaydi, balki korxonalarga ichki va tashqi bozorlarda raqobatbardosh bo'lish imkonini beradi. Shuningdek, davlat tomonidan yashil texnologiyalarni joriy qilgan korxonalarni soliq va moliyaviy imtiyozlar bilan rag'batlantirish lozim. Bu esa tadbirkorlarni innovatsion yondashuvlarni keng tatbiq etishga undaydi. Mahalliy va xorijiy investorlar uchun yashil iqtisodiyot yo'nalishida maxsus investitsiya platformalarini yaratish iqtisodiy o'sishni jadallashtirib, yangi ish o'rinlarining yaratilishiga turtki beradi. Bundan tashqari, hududlarda yashil texnologiyalarni ishlab chiqish va transferini qo'llab-quvvatlaydigan ilmiy-tadqiqot markazlarini tashkil etish muhim ahamiyat kasb etadi. Bunda oliy ta'lim muassasalari, ilmiy markazlar va ishlab chiqarish subyektlari o'rtasida uzviy hamkorlik muhim o'rin tutadi. Shuningdek, korxonalar rahbarlari va mutaxassislari uchun yashil iqtisodiyot sohasida malaka oshirish kurslarini tashkil etish zarur. Bu ularga ilg'or tajribalarni amaliyotga tatbiq qilish imkonini beradi va sanoatning ekologik-iqtisodiy barqarorligini ta'minlashga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. UNEP. (2011). Towards a Green Economy: Pathways to Sustainable Development and Poverty Eradication. United Nations Environment Programme.
2. Pearce, D., Markandya, A., & Barbier, E.B. (1989). Blueprint for a Green Economy. Earthscan.
3. Barbier, E.B. (2010). A Global Green New Deal: Rethinking the Economic Recovery. Cambridge University Press.
4. Qosimov, R.S. (2020). "Yashil iqtisodiyotga o'tishning tashkiliy-huquqiy asoslari", Iqtisodiyot va Innovatsion Texnologiyalar jurnali, №2.
5. Abdurahmonov A.X., Toshqulov B.M. (2021). "Hududlarda yashil iqtisodiyotni rivojlantirish istiqbollari", Ilm-fan va taraqqiyot jurnali, №4.
6. Karimov H.N. (2019). "Ishlab chiqarish korxonalarida ekologik innovatsiyalarni joriy etishning iqtisodiy samarsi", TDIU ilmiy axboroti, №1.
7. Nazarov Sh., Soliyev X., "Yashil iqtisodiyot va barqaror rivojlanish: nazariy va amaliy jihatlar", – T.: "Iqtisod", 2021.
8. Karimov A., "Yashil iqtisodiyotni rivojlantirishda hududiy islohotlarning o'rni", // Iqtisodiy tahlil jurnali, №4, 2022.
9. OECD (2020). Green Growth Indicators 2020. OECD Publishing, Paris. https://doi.org/10.1787/green_growth-2020-en
10. United Nations Environment Programme (UNEP). (2019). Global Environment Outlook – GEO-6: Healthy Planet, Healthy People. Nairobi: UNEP.
11. Sanginov R.D. "O'zbekistonda yashil iqtisodiyotni shakllantirish istiqbollari", // Rivojlanish strategiyasi markazi tahliliy byulleteni, №2, 2020.
12. Ismailov Sh.K. "Ishlab chiqarish samaradorligini oshirishda innovatsion yondashuvlar", – T.: "Iqtisod-Moliya", 2019.
13. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 4-oktabrdagi PQ-4477-son "2019 – 2030-yillar davrida O'zbekiston Respublikasining "yashil" iqtisodiyotga o'tish strategiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi qarori.
14. World Bank. (2021). Transforming Uzbekistan's Economy Through Green Growth. World Bank Group Report.
15. Xolboyev M., Karimova D. "Hududiy iqtisodiyotni modernizatsiya qilishda yashil infratuzilmaning o'rni", // Iqtisodiyot va innovatsiyalar jurnali, №3 (57), 2023.
16. Khamidov A. "Green Economy Implementation in Central Asia: Challenges and Policy Recommendations", // Central Asia Economic Review, №1, 2021.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. № 4

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>
